

Và mùa thu cũng là mùa g i cho ng i ta nh la i “nh ng ngày thu năm x a”, năm 1945.

Hà Nội sắp vào thu. Trời rất xanh và nắng rất trong, không còn dấu vết gì của những ngày nóng 40 độ C vừa qua. Ng i ta hay bảo mùa thu là mùa của thi sĩ, văn sĩ. Nhắm mắt lại cũng nh ra bao nhiêu câu thơ, câu văn, câu hát về mùa thu:

*“Em không nghe mùa thu
Lá thu r i xào xac
Con nai vàng ng ngác
Đạp trên lá vàng khô”*
(L u Tro ng L)

*“Ta biết ng i buồn sáng hôm nay
Gi i ch a mùa thu, i i lấm tháy”*
(Thâm Tâm)

*“Sáng mát trong nh sáng năm x a
Gió thổi i mùa thu h ng cốm m í”*
(Nguyễn Đình Thi)

Riêng tôi đã c biệt thích đến thuộc lòng mô t đoa n trích từ truyên ngắn “Chiếc mo neo” của Nguyễn Ph ng Câu. Nhân vật chính của truyên là mô t nhà báo u sâu. Truyên làm tôi thích và do đó, nh rất lâu, tuy chă ng hi u gì:

“Tr i la i vào thu năm 1993. Gi a nh ng ngày m a có vài ngày nắng ráo. Nắng trong và ánh la i vàng nh m t. Cây lá trong v n biếc xanh. Tôi la i đi qua nh ng khu v n vắng, trên bãi cỏ lấm chấm mô t loài hoa da i màu tím và i đẩy ch p ch n màu vàng cánh b m. Trong mô t khoa nh khắc, tôi la i thấy Anna v i khuôn m t ng i sáng cùng nh ng đ ng nét thanh

xuân đang ngời trên co . Tôi vu t cha y đến, đàn b m to a ra và bay lên, mô t lúc sau màu vàng tu la i trên mô t đám co khác. Tôi có bắt đ c con cá vàng nào trong cuô c đ i này? Tôi còn có thể bắt đ c con cá vàng nào trong cuô c đ i này? Trong mô t buổi chiều tôi đi qua bến đò, câu tre đã b n c lũ cuốn trôi t c đó, mô t mình lên núi Va n. Trên chõ cao nhất, n i ngày x a t ãng, tôi nhìn xuống thi trấn Sông La i, tôi nhìn vào tr i mây, cã p bỏ câu x a g i n i đâu?

Gió núi cuô n lên t ãng xa sau mô t lúc rung ãng tán lá xào xa c g i ãng hã n. Tôi ãng yên, hai tay chấp tr c ng c, ch ãng nghe i me go i: “Dã y! Dã y ho c bài đi con!”...

* * *

Và mùa thu cũng là mùa g i cho ng i ta nh la i “nh ãng ngày thu năm x a”, năm 1945. Là ke hâu thế, không có đ c dù chi mô t b c a nh rõ ràng về “mùa thu cách ma ng” ấy, nh ãng đã nhiều năm nay, gân nh tháng 8 nào, tôi cũng lân mò tìm gã p la i nh ãng ng i t ãng sống qua năm 1945 li ch s . Nhiều khi cũng chã ãng đê làm gì, vì bài viết ra đâu có đ c đăng ta i – lý do nha y ca m chi là mô t phân, phân còn la i là do đ c gia cu a báo chí đ c mã c đ i nh là không thích nh ãng đê tài lu c lo i quá kh . Tôi cũng chã ãng biết có pha i nh thế không.

Nh ãng tôi vẫn muốn tìm gã p nh ãng nhân vật ấy, đê ãng nghe nh ãng câu chuyê n cu a ho , đê lu c la i nh ãng m u ký c xa v i trong đầu ho . Và xót xa thấy c i mỗi năm, số g ãng mã t t ãng ch ãng kiến mùa thu li ch s 1945 la i v i đi dân.

Ho có thể là nh ãng ai? Là cô thiếu n Hà Thành ngâ th trong sáng, trốn bố me đi “làm cách ma ng”, mà khi tôi ho i: “Đi làm cách ma ng là đi đâu ha bác?”, thì cô thiếu n năm x a tra i: “Hồi đó tôi đâu có biết, ng i ta giao cho tôi báo C u Quốc rồi ba o tôi đi phát, rồi go i đây là “làm cách ma ng” thôi”.

Ho là câ u thiếu niên 14-15 tuôi, ng i duy nhất trong vùng đ c đi ho c tr ãng Tây, nh ãng rất căm thù th c dân Pháp. “Hồi đó ai mà cha ghét Pháp? Bo n nó khinh mình, coi mình là An Nam mít, ch i mình, đá đit mình. Ai cũng ghét Pháp, muốn đuôi nó đi”.

Ho là ng i trí th c thành phố, ch a biết s du ng súng đ n, nh ng mô t lòng đi theo Cách ma ng: “Hi đó, chúng tôi dng khí thì có d mà kinh nghi m tr n m c, t ch c đ i ngũ ch có gì. C p đ c súng c a Nh t, c a Pháp, súng b quá l i không bi t cách tháo ra, c ch c ng i ph i xúm l i khiêng m t kh u”.

Ho là nhà t sa n (mà sau này sẽ đ c/bi phân loa i rõ ràng, hoă c là t sa n ma i ba n, hoă c là t sa n dân tô c) đã đ c công đ c cu a nhà ra đ c phu c vu cách ma ng, t b a cháo gà cho các nhà cách ma ng (miễn phí, tất nhiên) đến khoa n “tài tr ” hàng triê u đ ng Đông D ng, quy ra vàng lúc đó là h n 5000 l ng.

Ho là nh ng ng i đã hoa t đ ng nô i thành, trong vùng bi ta m chiếm, đây căng thă ng và nguy hiê m. Không điê n thoa i di đ ng, Internet – th i đó c s ha tăng thông tin làm gì đ c nh ngày nay – ho chi có th tho a thu n tr c v i nhau tín hiê u riêng: Khi nào m c cánh c a sô bên trái là có lính Pháp đi càn, khi nào đ ng nghĩa là an toàn. Cũng nh ng con ng i ấy, khi chiến tranh kết thúc, ho lúng túng, s ng sng tr c mắ t các đ ng chí công an nghiêm khắc:

- Biê t th này, các ông các bà bóc lô t ai mà có đ c?

Thế đấy. Tất ca nh ng g ng mắ t ấy đã và đang nhòa dân vào li ch s đ đầu th ng cu a dân tô c.

* * *

Tôi có th nói gì về nh ng câu chuyê n ấy, con ng i ấy?

Tôi không đ t cách đ nói gì nhiều. Tôi chi dám nói mô t điêu thôi, cũng là điêu rất nhiều ng i đã nói: Đó là, dù thế nào, li ch s Viê t Nam thế ky 20 cũng đã có mô t th i kỳ rất đ p – theo cái nghĩa là toàn dân thống nhất mô t lòng chiến đấu chống giă c ngoa i xâm. Th i kỳ ấy đây khói l a, máu x ng, chết chóc, nh ng “đ p” là v s đ oàn kết, v tình ng i. Nha c sĩ Pha m Duy go i đó là nh ng năm “ca n c lên đ ng”. Tr c khoa ng th i gian ấy,

65 năm mô t mu a thu...

Tác Giả: Saigon Echo s u t m
Thứ Ba, 07 Tháng 9 Năm 2010 11:53

Viê t Nam, nhiều ng i ghét th c dân, nh ng thâ t ra cũng s th c dân n a. Ch a bao gi ca mô t dân tô c nho bé, nghèo nàn la c hâu, vùng lên chiến đấu nh thế.

Và th i kỳ đ p đế ấy, nh thói th ng, rất ngăn ngu i. T đó cho đến nhiều năm về sau, cho đến... tâ n bây gi , Viê t Nam không có đ c mô t giai đoạ n nào “ca n c đ ng lên”, “toàn dân nh mô t” n a. Bây gi , lãnh đ o có kêu gào kha n cô “chống tham nhũng”, cũng chã ng ai buồn đáp la i bằng hành đ ng, và thâ t lỗ bi ch nếu nghĩ rằng các cháu ho c sinh, các em sinh viên sẽ cắm đầu vào ho c sau khi đ c kêu go i “ho c cho gio i đê mai sau kiến thiết n c nhà”. Cũng lỗ bi ch không kém nếu ai đó t ng rằng các doanh nhân - nh ng nhà t sa n dân tô c cu a ngày hôm nay – sẽ hăng hái “thi đua sa n xuất” đê ca nh tranh v i hàng ngo i nhâ p, đ a nên kinh tế đất n c v n lên.

Bây gi , mỗi lần g p mô t nhân ch ng cu a th i x a, nghe chuyê n ho kê , tôi la i bản thân hôi lâu. Tôi t ho i, các nhà lãnh đ o nói riêng hay tất ca nh ng ng i t nhâ n là “trung thành v i Đ a ng, v i lý t ng cô ng sa n” nói chung, ho có biết ho đã đánh mất mô t th quý giá lắm hay không? Th mà ngày x a ho đã t ng có. Th mà gi đây c c kỳ khó lấy la i.

Đó là lòng dân.

Ho có biết không nhi ? Biết quá đi ch . Nh ng chắc đ i v i ho , mất thì làm sao nào, quan tro ng gì?

* * *

... Tr i vào thu, Viê t Nam buồn lắm em i...